Економічні наслідки відокремлення

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Втрата спільного ринку

Відокремлення поклало край надії, на якій трималася промислова стратегія 1959 року. Сінгапур утратив перспективу спільного ринку з населенням близько 12 млн осіб, на який його планувальники розраховували від 1959 року. На практиці втрата була меншою, ніж свідчить ця цифра, бо спільний ринок так і не запрацював. Го Кенг Сві (Goh Keng Swee) ще в період об'єднання дійшов висновку, що його вигоди не такі значні, як він колись вважав.[1]

У день відокремлення Лі проілюстрував цю нерівновагу. Шини Dunlop, вироблені в Петалінг-Джаї, ввозилися до Сінгапуру без мита, а на шини Bridgestone, вироблені в Джуронгу, у Федерації діяла квота. За купівельною спроможністю, доводив він, Сінгапур становив близько 40 % спільного ринку проти 60 % у

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

півострова, хоча його населення було лише чвертю.[2] Звідси він зробив висновок, що будь-яка майбутня економічна співпраця потребуватиме взаємних поступок (quid pro quo).

Проте залежність від Малаї була реальною, як Лі показав на тій самій пресконференції. За його оцінкою, близько 24 % торгівлі Сінгапуру припадало на Малаю і ще 4–5 % — на Сабах і Саравак, а воду він отримував із Джохору. Він також зазначив, що британські бази коштують близько 400 млн доларів на рік, тоді як річний бюджет Сінгапуру становив лише близько 120 млн доларів.[3] Ці цифри окреслили економічну проблему нової держави: вона потребувала сусідів для торгівлі й води і не могла сама оплачувати свою оборону.

Зростання, торгівля і безробіття

Офіційні національні рахунки чітко показують потрясіння тих років. У ланцюгових доларах 2015 року реальний ВВП скоротився з 10 463,5 млн доларів 1963 року до 10 138,8 млн доларів 1964 року, тобто приблизно на 3,1 %. 1965 року він відновився до 10 933,1 млн доларів, а 1966 року — до 12 046,1 млн доларів, що означало зростання приблизно на 7,8 і 10,2 %.[4] Давніші оцінки визначають падіння 1964 року приблизно в 4 %. Ця розбіжність, імовірно, відображає пізніші перегляди національних рахунків.[5]

Структура спаду показує, куди вдарила Конфронтація. Оптова і роздрібна торгівля, тобто сектор транзитних купців, скоротилася з 2006,6 млн доларів випуску 1963 року до 1595,2 млн доларів 1964 року, приблизно на п’яту частину. Обробна промисловість того самого року зросла з 1365,3 млн до 1407,7 млн доларів, а фінанси та страхування — з 234,2 млн до 253,9 млн

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

доларів. Загальний товарообіг зменшився приблизно з 7,75 млрд доларів 1963 року до приблизно 6,25 млрд доларів 1964 року. Це падіння пояснюють припиненням торгівлі з Індонезією.[6]

За офіційним історичним оглядом уряду, з 1960 до 1965 року реальний ВВП зростав у середньому на 5,7 % на рік (складний темп). За час об'єднання в обробній промисловості створили близько 21 000 робочих місць. Проте безробіття залишалося двозначним, і це непокоїло уряд, який мав справу зі швидким зростанням робочої сили. До 1965 року населення досягло 1 886 900 осіб. Отже, відокремлення настало тоді, коли економіка почала оговтуватися від Конфронтації, а ринок праці ще не міг поглинути молоде населення.[7]

Фіскальний суверенітет

Відокремлення повернуло Сінгапуру всю його податкову базу. Внесок у розмірі 40 % загальнодержавних податків до федерального уряду припинився зі скасуванням Додатка J. Уряд також міг скасувати федеральні податки, проти яких виступав. 9 серпня 1965 року Лі оголосив, що податок з обороту буде негайно скасовано, а податок на фонд оплати праці буде замінено, якщо взагалі буде, внеском до системи страхування на випадок безробіття.[8]

Фіскальний суверенітет приніс нові тягарі: тепер Сінгапур мав сам фінансувати свою оборону і дипломатичну службу, вартість яких Лі описав цифрами щодо британських баз. Водночас він отримав повний контроль над податковими стимулами. Статус піонерного підприємства, який федеральні органи надавали так скупо, став інструментом виключно сінгапурського уряду. Розділ III цієї частини показує, як Рада економічного розвитку (EDB) використовувала його для залучення іноземних

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

виробників. Розділ IV показує, як та сама свобода уможливила податкову поступку 1968 року, що створила ринок азійського долара (Asian Dollar Market).

Монетарний суверенітет

Найтриваліший фінансовий наслідок відокремлення стосувався грошей. Сінгапур і Малайзія досі мали спільний долар Малаї та Британського Борнео, який випускало спільне валютне правління і який був прив'язаний до фунта стерлінгів за курсом два шилінги чотири пенси. Після відокремлення запланована малайзійська валюта стала б для Сінгапуру іноземними грошима. Тому міністр фінансів Сінгапуру Лім Кім Сан (Lim Kim San) уже в жовтні 1965 року запропонував спільну валюту, а 8 листопада 1965 року написав Тан Сіу Сіну (Tan Siew Sin), запропонувавши або валютне правління, або спільний центральний банк.[9]

Переговори точилися довкола права власності на резерви. Bank Negara Malaysia відкинув валютне правління як анахронізм і запропонував тримати резерви Сінгапуру на окремих рахунках. Проєкт угоди залишав би Сінгапур без безсумнівного права власності на них і контролю над ними. 4 серпня 1966 року Лім написав, що Сінгапур «ніколи не довірить свої резерви установі під контролем іноземного уряду». 17 серпня 1966 року обидва уряди оголосили, що з 12 червня 1967 року матимуть окремі валюти.[10]

Того дня валютний союз припинив існування: Малайзія, Сінгапур і Бруней почали випускати власні валюти. Угода про взаємозамінність валют (Currency Interchangeability Agreement) зберігала взаємозамінність трьох валют за номіналом, доки Малайзія не вийшла з неї з 8 травня 1973 року. Бруней і Сінгапур

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

зберігають взаємозамінність донині. Сінгапур вирішив зберегти валютне правління, історію якого разом із заснуванням Управління грошово-кредитного регулювання Сінгапуру простежує розділ V цієї частини. Наполягання на повній власності на свої резерви стало вихідною точкою управління резервами, яке розглянуто в розділі I частини D.[11]

Від гінтерланду до світу

Глибший наслідок відокремлення був стратегічним. Із XIX століття Сінгапур жив як порт гінтерланду: спершу архіпелагу, потім Британської Малаї. Об'єднання було спробою закріпити цей гінтерланд через федеральну конституцію. Його провал змусив уряд шукати ринки, капітал і технології за межами регіону.

Лі сформулював цей принцип у день незалежності: Сінгапур має торгувати «з кожною країною світу, яка готова залишити нас у спокої й дати нам бути собою».[12] Відповідно змінилася промислова стратегія. Відтепер фабрики мали виробляти на експорт, фінансуватися прямими іноземними інвестиціями і спиратися на підтримку держави. Фінансовий сектор пішов тією самою логікою. Ринок офшорних доларів в азійському часовому поясі, створений 1968 року і розглянутий у розділі IV цієї частини, взагалі не потребував гінтерланду. Йому потрібні були стабільна валюта, надійна правова система та уряд, готовий надавати податкові стимули. Усе це Сінгапур тепер контролював самостійно.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Примітки

1. SG101 (уряд Сінгапуру), “1959–1965: Early Economic Strategies” (дата звернення: листопад 2026 р.): очікувалося, що об’єднання створить спільний ринок приблизно з 12 млн осіб. SG101, “1959–1965: Early Economic Strategies” (дата звернення: листопад 2026 р.): вигоди спільного ринку “were not as substantial as he once believed” — так описано висновок Goh Keng Swee. ↩

2. Lee Kuan Yew, пресконференція 9 серпня 1965 р., с. 13–14: “Dunlop tyres from Petaling Jaya come to Singapore free”; “Bridgestone tyres made in Jurong can’t go to the Federation because I think there’s a quota restriction”; за купівельною спроможністю “we are 40 per cent, they are 60 per cent”. ↩

3. Lee Kuan Yew, пресконференція 9 серпня 1965 р., с. 2–3: “Our water supply comes from Johore. Our trade … I think about 24 per cent – with Malaya, and about 4 to 5 per cent with Sabah and Sarawak”; бази “comes to about $400 million a year, and Singapore’s annual budget is only about $120 million”. ↩

4. Singapore Department of Statistics, Table Builder, “Gross Domestic Product In Chained (2015) Dollars, By Industry (SSIC 2020), Annual” (таблиця M015721, дата звернення: листопад 2026 р.): ВВП 10 463,5 млн доларів (1963), 10 138,8 млн доларів (1964), 10 933,1 млн доларів (1965) і 12 046,1 млн доларів (1966); темпи зростання розраховано автором. ↩

5. Alvin Tan, “Konfrontasi”, *BiblioAsia*, січень–березень 2024 р., з посиланням на Cheng Siok Hwa: “GDP fell by 4 percent” 1964 р., відновлення 1965 р. ↩

6. Singapore Department of Statistics, таблиця M015721 (дата звернення: листопад 2026 р.), ланцюгові долари 2015 р.: оптова і роздрібна торгівля — 2006,6 млн доларів (1963), 1595,2

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

млн доларів (1964), 1649,0 млн доларів (1965); обробна промисловість — 1019,3 млн доларів (1960), 1365,3 млн доларів (1963), 1407,7 млн доларів (1964), 1573,6 млн доларів (1965); фінанси та страхування — 234,2 млн доларів (1963), 253,9 млн доларів (1964), 279,1 млн доларів (1965). Wikipedia, "Singapore in Malaysia" (дата звернення: листопад 2026 р.): загальна торгівля скоротилася з "$7.7535" (1963) до "$6.2498" (1964), що пояснюється припиненням торгівлі з Індонезією (позначення одиниць у статті хибне; порядок величини — мільярди доларів); Singapore Department of Statistics, таблиця M451001 ("Merchandise Trade By Commodity Section, (At Current Prices), Monthly", дата звернення: листопад 2026 р.): загальний товарообіг за дванадцять місяців 1964 р. становить у сумі 6255,1 млн доларів; таблиця зазначає, що дані до 2003 р. не враховують торгівлі з Індонезією, яку 1964 р. було припинено. ↩

7. SG101, "1959–1965: Early Economic Strategies" (sg101.gov.sg/economy/surviving-our-independence/1959-1965, дата звернення: листопад 2026 р.): реальний ВВП зростав у середньому на 5,7 % на рік (складний темп) з 1960 до 1965 р.; створено близько 21 000 робочих місць в обробній промисловості; "the unemployment percentage still hovered in the double digits". Singapore Department of Statistics, таблиця M810001 (дата звернення: листопад 2026 р.): загальна чисельність населення 1965 р. — 1 886 900 осіб. ↩

8. Lee Kuan Yew, прес-конференція 9 серпня 1965 р., с. 5: "It is the intention of the Singapore Government to revoke the turnover tax forthwith. And, the payroll tax I think will be revoked as payroll tax", можливо, із заміною внеском "for an unemployment insurance scheme". ↩

9. GIC, *Bold Vision*, розділ 2, "Second Separation" (дата звернення: листопад 2026 р.): малайський долар випускала Board of Commissioners of Currency of Malaya and British Borneo, і він був "pegged to sterling at the rate of two shillings and four pence"; Валютна

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

угода 1960 р. дозволяла кожному з урядів подати "an 18-month notice to leave the currency board". GIC, *Bold Vision*, розділ 2 (дата звернення: листопад 2026 р.): Lim Kim San порушив питання спільної валюти "as early as October 1965, just two months after separation"; 8 листопада 1965 р. він написав Tan Siew Sin, запропонувавши валютне правління або спільний центральний банк. ↩

10. GIC, *Bold Vision*, розділ 2 (дата звернення: листопад 2026 р.): Bank Negara вважав валютне правління "anachronistic"; офіційні переговори з 10 червня 1966 р.; Сінгапуру "was not guaranteed indisputable ownership and control of its reserves"; лист Ліма від 4 серпня 1966 р. GIC, *Bold Vision*, розділ 2 (дата звернення: листопад 2026 р.): 17 серпня 1966 р. обидва уряди оголосили, що Сінгапур і Малайзія "would have separate currencies from 12 June 1967". ↩

11. Wikipedia, "Malaya and British Borneo dollar" (дата звернення: листопад 2026 р.): "On 12 June 1967, the currency union came to an end"; долар Малаї та Британського Борнео перестав бути законним платіжним засобом 16 січня 1969 р. GIC, *Bold Vision*, розділ 2 (дата звернення: листопад 2026 р.): валюти були "fully interchangeable at par value, in all three countries"; "The agreement lasted till 8 May 1973, when the Malaysian government opted out of it"; Бруней і Сінгапур зберігають її "till this day". ↩

12. Lee Kuan Yew, пресконференція 9 серпня 1965 р., с. 6: "we ought to trade with every country in the world that is prepared to leave us alone to be ourselves". ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com